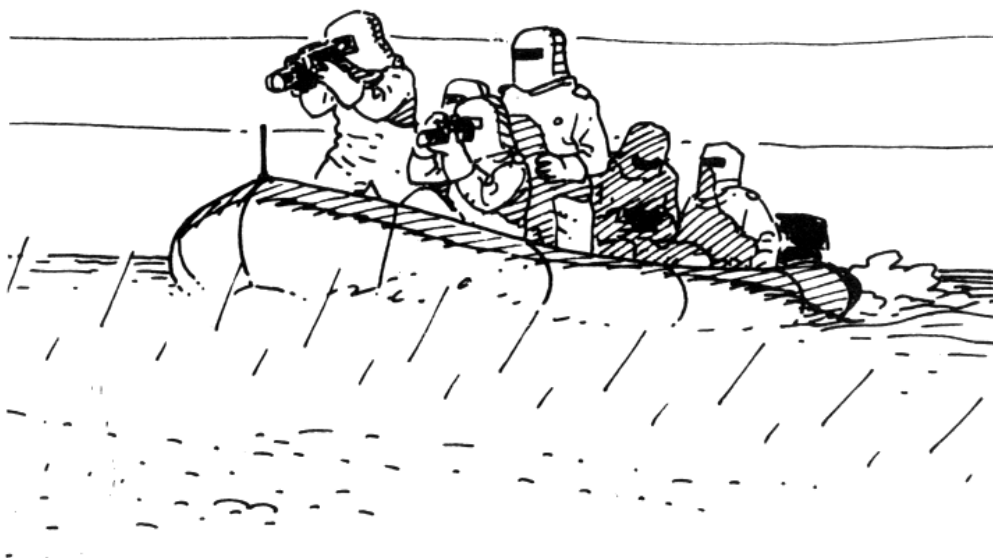

E L M I C A L E T G A L À C T I C

Propostes didàctiques

Les flors radioactives

Elaborades per Josep A. Fluixà

LES FLORS RADIOACTIVES

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Agustín Fernández Paz.*

Il·lustracions: *Miguelanxo Prado.*

Traducció: *Salvador Pallarés.*

Edicions Bromera / Alzira, 1991

Collecció: EL MICALET GALÀCTIC, núm. 6

Format: 20'5x13 cm, 120 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: La lectura d'aquest llibre és adequada, sobretot, a partir dels dotze anys. La seua temàtica ecològica i de compromís humanitari, com també la seua història protagonitzada per una adolescent, la fan especialment adient per a provocar en els lectors no sols el plaer de la lectura, sinó també la reflexió i l'actitud crítica.

RESUM ARGUMENTAL

Alba, la protagonista de la història, sent per primera vegada la notícia asseguda en les pedres de l'embarcador de Pontebranca, en companyia del seu amic Xabier. Un turista que seu uns metres més enllà té la ràdio engegada. La locutora de la Ràdio Autònoma Gallega informa que a la rodalia de la zona coneguda com la Fossa Atlàntica es pot veure una mena de resplendor misteriosa.

La notícia impressiona immediatament Alba, que l'associa amb l'aventura del seu germà Lois. L'havia sentida

contar moltes vegades. Quan ella encara era menuda, l'estiu del 1982, el seu germà va ser un dels tripulants de l'*Arousa I*, el vaixell noliejat per diversos ajuntaments i grups ecologistes de Galícia —al costat dels de Greenpeace— per tal d'anar a protestar per l'abocament de residus radioactius a la Fossa Atlàntica.

El fenomen provoca també l'interés i la preocupació del Consell Permanent de l'Alt Comandament de l'OTAN que es reuneix presidit pel general McLogan. Aquest consell acorda posar en marxa l'operació Espill Marí per esbrinar la causa d'aquella estranya resplendor que es produeix enmig del mar. Però, com és d'esperar, decideixen actuar amb el màxim secret i una total discreció davant l'opinió pública.

Lois, el germà d'Alba, porta alguna cosa entre mans. Ella ens ho conta tot en el seu diari. És evident que l'assumpte de la Fossa Atlàntica el té preocupat. No para mai a casa i a les vesprades es reuneix en els locals d'ADEGA, una associació ecologista gallega. Afortunadament, Lois ha demanat ajuda a la seua germana. Alba i Xabier revisen tots els diaris i retallen allò que fa referència a l'assumpte.

Mentrestant, el comandant Touriñan, encarregat de l'operació Espill Marí, rep del sergent Novoa, comandant de les zòdiac que han visitat la zona afectada, una notícia desconcertant. La causa de la misteriosa resplendor són unes flors desconegudes i estranyes. Però, a pesar d'aquesta aparent ingenuïtat —ja que, incomprendiblement, no són radioactives—, el silenci oficial sobre el fenomen continua.

Lois i els seus companys d'ADEGA preparen una expedició secreta a la zona afectada. Alba se n'assabenta i decideix embarcar en el *Firrete* d'amagat per no perdre's l'aventura. Però aquesta és, en un principi, un fracàs. Una xarxa els impedeix arribar a la zona de la resplendor i l'únic vaixell militar de vigilància que hi ha al lloc els adverteix que no s'hi aproximem. Per aquest motiu no poden quedar-s'hi molt de temps sense despertar sospites. De moment, no són més que uns pescadors despistats.

Finalment acorden, a proposta de Lois, una decisió sorprenent: Alba serà l'heroïna de l'aventura. Ella és l'única que nadant pot travessar els forats de la xarxa ja que és suficientment menuda per fer-ho. El resultat també els sorprén a ells. Ningú no esperava trobar flors en aquell lloc.

Al Consell Permanent de l'Alt Comandament de l'OTAN s'acorda urgentment destruir les flors. La zona serà bombardejada. S'ha descobert que l'estrany perfum de les flors canvia i fa desaparéixer els aspectes violents de les persones. Això fa perillar la raó de ser i l'existència mateixa dels militars.

Per sort, a pesar de ser destruïdes les flors, se salven aquelles que Alba ha recollit de la zona abans de ser bombardejada. Aquestes es reproduïxen amb facilitat i són enviades a tots els països més importants de la Terra. S'estén d'aquesta forma la ideologia pacifista que afectarà, fins i tot, els mateixos membres del Consell Permanent de l'Alt Comandament de l'OTAN.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

El tema del llibre parteix, inicialment, d'una preocupació ecològica que porta l'autor a imaginar-se una situació produïda a conseqüència dels abocaments radioactius a la Fossa Atlàntica. Aquesta preocupació, però, es transforma en una història fantàstica i utòpica amb un final que tots desitjaríem que fóra ben real.

El llibre té un interès doble:

—És, per una part, un llibre que fa pensar i que permet als seus lectors i a les seues lectores reflexionar sobre els perills de la radioactivitat i de la violència al món, perquè el seu contingut és, clarament, ecologista i pacifista.

—I, per l'altra, és l'aventura d'una xiqueta amb la qual, fàcilment, es poden sentir identificats els lectors i les lectores adolescents del llibre.

L'estil és senzill i la lectura no té cap complicació. Es

tracta d'un llibre molt vàlid per a fer col·loquis a l'aula i per a preparar i organitzar moltes activitats complementàries d'interès.

Es pot destacar, també, el paper i la consegüent caracterització no sexista de la protagonista de la història.

L'AUTOR

Agustín Fernández Paz va nàixer el 1947 a Villalba, a la Terra Plana de Lugo. És, doncs, gallec i escriu en la llengua del seu poble. Treballa de mestre. Col·labora com a assessor a l'editorial Xerais. És casat i té una filla. Amb el llibre que nosaltres publiquem, *As flores radioactivas*, guanyà el premi Merlín 1989 de narrativa juvenil. Recentment ha estat guardonat amb el premi Lazarillo 1990 per la seua obra *Contos por palabras*.

L'ILLUSTRADOR

Miguelanxo Prado, que ha il·lustrat diversos llibres infantils i juvenils, aconsegueix, amb traçats precisos i resolutius, crear atmosferes de gran realisme, plenes de suggeriments. L'estil de les seues il·lustracions ens remet inevitablement a l'ambient que inspiren els còmics per a joves i adults. Precisament en el camp del còmic ha guanyat el premi a la millor historieta en llengua estrangera del Saló del Còmic d'Angulema 1991.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

La lectura ha de ser una tasca lúdica, atractiva i interessant i no una excusa per a treballar altres tipus de matèries i objectius. És en aquest sentit que no s'ha d'abusar dels treballs complementaris obligats.

La nostra collecció, en atenció a aquest principi, s'ha decidit per no incloure en els seus llibres cap proposta de

treball. La possible utilització pedagògica d'un llibre, encara que és important, ha de quedar sempre com un aspecte secundari que dependrà d'aquells mestres que elegeixen el present llibre com una activitat d'aula complementària de les altres més estrictament docents.

Les activitats a realitzar, d'altra banda, no haurien de ser pesades ni avorrides. Poden ser, i han de ser, divertides i estimulants.

Les nostres propostes de treball s'han confeccionat tenint en compte els objectius bàsics de l'àrea de llenguatge en els nivells corresponents a les edats de deu i onze anys. Però seria convenient que les seleccionàreu d'acord amb els interessos dels vostres alumnes. Probablement seria excessiu pretendre realitzar-les totes.

Tampoc no hem d'oblidar mai que la missió principal del professorat és fomentar la motivació. És necessari que aquesta funcione sempre. En aquest sentit, és molt convenient que tractem d'inserir qualsevol activitat docent en un marc general més atractiu i lúdic.

Les flors radioactives és un llibre que es presta a un tipus de treball globalitzador. Ben bé pot ser utilitzat com a punt de partida d'una unitat temàtica curricular. La reforma educativa en marxa ens obligarà els ensenyants a un esforç imaginatiu en aquest aspecte.

Ens referim ara a una utilització del llibre distinta de la simple lectura lúdica. Un llibre com aquest ens pot servir de motivació i de referent per a organitzar tota una sèrie d'activitats interdisciplinars que capten l'interès de l'alumnat. Això, evidentment, comporta una manera de treballar distinta i implica la supressió dels clàssics llibres de text. A partir de la lectura de *Les flors radioactives* es pot organitzar, de forma globalitzada, un seguit d'activitats de caràcter lingüístic, literari, social, científic, artístic, etc.

Sense arribar a aquest enfocament global, el llibre també pot ser treballat amb un plantejament més parcial

i modest. Les propostes didàctiques s'han confeccionat amb aquesta intenció. Convé, però, deixar ben clar que el professorat haurà d'orientar l'alumnat en la realització de les activitats proposades.

En l'activitat complementària número 4, per exemple, es proposa la realització de dues taules redones. Però abans de portar-les a la pràctica s'hauria d'explicar i definir què és una taula redona: un grup d'experts reduït (de tres a sis) que dialoguen entre ells sobre un tema sota el control d'un moderador.

A l'escola es pot formar aquest grup amb els i les alumnes que s'hagen preparat i estudiat el tema. La resta de l'alumnat de la classe faran de públic. S'evita d'aquesta manera el caos que es produeix en els grups grans quan tot el món vol intervenir o el silenci quan ningú no vol ser el primer a participar-hi. Però això no evita que en finalitzar no pugui establir-se un diàleg general amb la taula.

Els experts s'hauran de seleccionar d'acord amb la dinàmica de la classe, com també el moderador. La professora o el professor comunicarà als seleccionats que la seua actuació s'haurà d'atenir a les característiques següents:

- Ser concisa i clara.
- Ser amena.
- Respondre als interessos de la classe.
- Preveure les qüestions i els punts de vista que poden presentar els altres participants.

La moderadora o el moderador haurà de ser una persona imparcial i capaç de pensar ràpidament, i de fer les preguntes necessàries i adequades en cada moment.

Per a preparar bé aquesta activitat es fa necessària una reunió prèvia del professor o de la professora amb les o els alumnes seleccionats per preparar el desenvolupament de la taula redona. És pot fer més interessant el diàleg si s'assignen als i a les participants punts de vista diferents i, fins i tot, contraris.

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes propostes de treball amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen les presents propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA:

AUTOR:

ILLUSTRADOR:

EDICIONS BROMERA

COLLECCIÓ: Núm.:

1. *Personatge principal*

Nom:

Explica un poc com és i quina aventura realitza per a poder considerar-lo o considerar-la personatge principal.

.....

.....

.....

.....

2. *Altres personatges*

Escriu quins són al teu parer els altres personatges principals de l'obra i classifica'ls segons siguen positius o negatius.

Positius

Negatius

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Tema

Explica breument quin és el tema de l'obra.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Missatge

¿Creus que l'obra que has llegit intenta comunicar-nos alguna idea o desig? Explica per què.

.....

.....

.....

5. Valoració crítica

Aspectes positius:

.....

.....

.....

.....

Aspectes negatius:

.....

.....

.....

.....

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. L'ESTRUCTURA

Narrar és contar successos, accions, coses que passen. Això és evident. Però l'autor ens pot contar aquests fets de forma lineal, és a dir, segons van succeint en el temps. Aquesta classe de narracions sol estructurar-se de forma clàssica amb un inici o introducció, una part central o nuc on es desenrotlla el fil argumental de la història i un desenllaç final.

No obstant això, hi ha també algunes narracions que trenquen la successió lineal dels fets i alternen plans temporals i espacials no consecutius. Aquesta classe de narracions s'anomenen fragmentàries i tenen per a molts una estructura més moderna en contrast amb la lineal, que es considera més clàssica.

Tenint en compte aquesta explicació i l'ajuda de la mestra o del mestre, contesta les preguntes següents:

1.1. ¿Com definiries l'estructura de *Les flors radioactives*? ¿La novella té per a tu una estructura sempre lineal o, al contrari, de vegades, canvia el curs normal del temps i de l'espai? Raona la teua resposta.

1.2. Tant si és lineal com fragmentària, la història de *Les flors radioactives* es pot estructurar tenint en compte les tres parts clàssiques de tota narració. ¿Creus que aquesta novella les compleix?

1.3. Si has contestat afirmativament la pregunta anterior, continua contestant les següents. ¿Quins capítols de l'obra formarien part de l'inici o la introducció? Raona la resposta.

1.4. ¿Quins capítols de l'obra formarien el nuc o cos de l'escrit?

1.5. ¿Quins capítols formen part del desenllaç?

2. EL NARRADOR

El narrador és la persona que ens conta la història. Però hem de diferenciar-lo de l'autora o de l'autor. Quan el nar-

rador o la narradora és un personatge més de la història i ens la conta, sol fer-ho utilitzant els verbs en primera persona. Al contrari, quan el narrador ens conta les coses vistes des de fora, sense participar-hi com a personatge, la narració està feta en tercera persona.

Tenint en compte aquesta explicació, contesta les preguntes següents:

2.1. ¿Qui és el narrador o la narradora de *Les flors radioactives*? ¿Hi ha un únic narrador o, al contrari, en trobes més d'un?

2.2. ¿Hi ha algun narrador o narradora conegut? ¿Sí o no? En cas afirmatiu, escriu el seu nom.

2.3. ¿En quins capítols escriu la narradora o el narrador que és personatge de la pròpia història?

2.4. ¿Quins són els capítols escrits en tercera persona per un narrador o narradora desconegut/da?

2.5. Observa les respostes anteriors, ¿creus que hi ha una alternança en els capítols narrats per l'un i l'altre narrador/a?

2.6. ¿Assenyalaries algun altre tipus de narrador o de narradora a l'obra?

3. L'AMBIENTACIÓ DE LA NOVEL·LA

3.1. ¿En quin país es troba ambientada la història d'aquesta novel·la? Busca en algun llibre o en alguna enciclopèdia informació sobre aquest país. Pots fer-ho en equip.

3.2. A la novel·la es parla molt de la Fossa Atlàntica, però ¿saps on es troba? Busca'n informació i localitza-la en un mapa.

3.3. ¿En quina època transcorre la història? ¿Creus que l'autor de la història ens vol fer creure que tot passa en un temps una miqueta més avançat que l'actual? És a dir, ¿l'aventura succeeix en un futur immediat?

4. L'ESTIL

4.1. ¿Creus que l'obra té un sol estil o, per contra,

creus que cada narrador n'utilitza un diferent? Raona la teua resposta.

4.2. ¿Quines diferències trobes entre l'estil de la narradora coneguda i l'estil del narrador o la narradora que escriu en tercera persona?

4.3. En general, ¿creus que l'estil utilitzat per l'escriptor és àgil i de fàcil lectura o dens i de gran intensitat descriptiva?

C) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. *Taller d'escriptura*

La protagonista d'aquesta història ens narra les coses que li passen a través del seu diari. Un diari és un escrit on es conten aquelles coses que ocorren cada dia a la persona que les escriu. Generalment té un caràcter íntim.

Fixa't en els capítols del diari d'Alba i escriu, amb el teu estil, *un dia del teu diari*. Si no vols contar les teues coses, inventa't un personatge i imagina't un dia de la seua vida.

2. *Joc: La paraula oculta*

Contesta les preguntes següents i posa-les a les cases segons l'ordre adequat. Quan les contestes totes, apareixerà una paraula al requadre vertical.

1. ¿Quin és el nom de l'associació ecologista gallega de la qual és membre Lois, el germà d'Alba?

2. ¿Com s'anomena el gènere literari i històric en què l'autor escriu, dia a dia, les coses que li passen?

3. Escriu el nom d'una ciutat de l'URSS que va sofrir un greu accident nuclear i que apareix citada al llibre.

4. ¿En quin vaixell salpen Lois i tots els seus companys per aclarir la causa de la resplendor misteriosa de la Fossa Atlàntica?

5. ¿Quin és el cognom del sergent que comanda l'expedició que arreplega la primera mostra de les flors mutants?

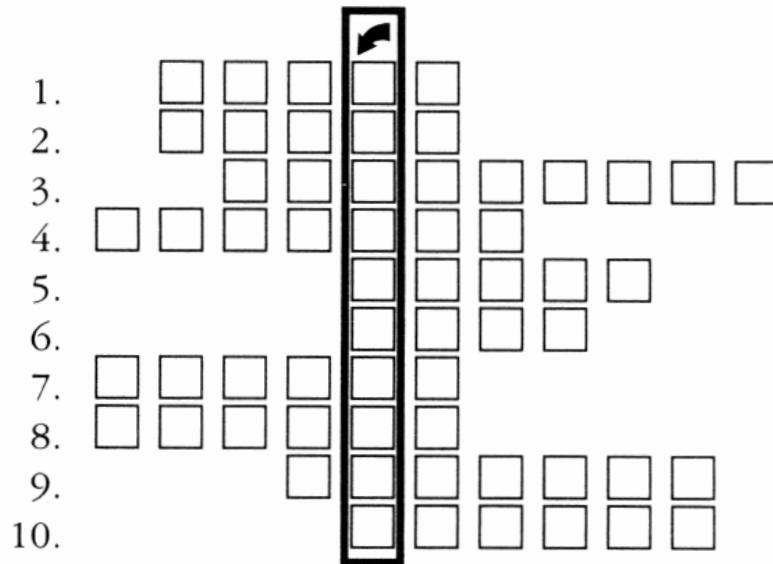
6. ¿Com s'anomena la part posterior d'una nau?

7. Nom del periodista que viatja en companyia d'Alba en el *Firrete*.

8. Llanxa ràpida que serveix per a apropar-se a la zona de les flors mutants.

9. ¿Quin és el nom del general comandant en cap de les forces de defensa de la zona europea de L'OTAN?

10. ¿Quin nom rep la llargària del buc d'una nau?

Escriu la paraula oculta:

3. Busquem informació

3.1. Busca informació en alguna enciclopèdia sobre la literatura gallega i la cultura de Galícia.

3.2. Informa't i realitza, en equip, un treball sobre la problemàtica de l'energia nuclear: perills, avantatges...

3.3. ¿Has sentit alguna vegada parlar de Greenpeace?

¿Saps què significa aquest nom? Busca informació sobre aquesta associació i sobre qualsevol altra d'àmbit més estrictament valencià.

(Per a rebre informació més directa, podeu escriure una carta, individualment o col·lectiva, a Greenpeace Espanya, c/ de Rodríguez San Pedro núm. 58, 28015 Madrid o a Acció Ecologista. Agró, c/ Portal de la Valldigna núm. 15, baix. 46003 València, que és una associació ecologista valenciana.)

4. *Taula redona*

La realització d'aquesta mena d'activitats és molt interessant. Heu d'elegir un grup reduït d'experts, de tres a sis, que es prepararan prèviament amb l'ajuda informativa de tot un equip d'alumnes. Aquest grup d'experts són els que iniciaran el debat sota el control d'un moderador o d'una moderadora. Però al final, evidentment, es pot obrir un col·loqui amb la resta d'alumnes-espectadors de la classe.

Us proposem dos temes per a debatre:

4.1. L'energia nuclear: perills i avantatges. Problemàtica ecològica en general.

4.2. La ideologia pacifista: ¿solució o utopia?

5. *Creació artística*

Realitzeu pintures a l'oli o en aquarella sobre la natura i els perills de degradació d'aquesta. També ho podeu fer sobre temes simbòlics al voltant de la pau.

Amb els vostres quadres organitzeu una exposició a l'escola. Intenteu que aquesta siga visitada pels pares. Feu un programa de mà per anunciar l'exposició i un catàleg de les obres exposades.